

Svetozár Olovrant

SVETZÁR ZÁNOŠÍK®

a PARNÝ CHRÁM

MARENČIN PT

Svetozár Olovrant

ŽUĚXŽ ŽXŇOŠÍK[®]

A PARNÝ CHRÁM

MARENČIN PT

© Svetozár Olovrant, 2020

© Marenčin PT, spol. s r. o., 2020

Jelenia 6, 811 05 Bratislava, Slovakia

www.marencin.sk marencin@marencin.sk

Cover layout & illustrations © Mikuláš Podprocký

Layout © Marenčin Media, s. r. o.

Jazyková úprava Mária Stanková

863. publikácia, 1. vydanie

ISBN 978-80-569-0720-7 (viaz.)

ISBN 978-80-569-0721-4 (ePDF)

ISBN 978-80-569-0722-1 (ePub)

PROLÓG

 trom zrazený bleskom padol na vedľa stojaci kmeň a spolu vytvorili znamenie kríža. Vedľa zo zeme vyvieral prameň čerstvej vody. Prepletené konáre vytvárali nad krížom zelenú klenbu. Len čo otec Dolorosus uvidel tú nádhernú lesnú kaplnku, ktorú vytvorila panenská príroda, neodolal a kľakol si. Namočil si prsty do studničky, prežehnal sa a pohrúžil svoju dušu do modlitieb.

Zbojníci si mysleli, že kľačiaci mních bude ľahkou korisťou. Dvaja sa mu s revom vrhli na chrbát a tretí sa na hlavu v kapucni zahnal okovaným obuškom.

Zdalo sa, že si útočníkov ani nevšimol. Iba sa mierne naklonil naľavo, obušok dopadol na zátylok zbojníka vpravo a rozlúskol mu lebku ako zrelý orech. Potom sa mních postavil a až teraz bolo vidieť, aký je mohutný. Prudko sa predklonil, aby mu ľavý zbojník prepadol cez plece. Keď okolo letela jeho rozstrapatená hlava, pridržel ju pravačkou pod bradou a dovolil padajúcemu telu, aby si svojou vlastnou váhou zlomilo väzy.

Zbojník vzadu mu zatiaľ zasadzoval obuškom do chrbta úder za úderom, ale ozrutný mních mu nevenoval pozornosť. Až keď boli prví dvaja mŕtvi, obrátil sa k tretiemu. Vytrhol mu z ruky obušok, pretočil rukoväť v dlani a spodným švihom okovanou hlavicou rozdrvil zbojníkovi koleno.

Zmrzačený sa zviezol na zem, zvíjal sa od bolesti a žobral o milosť.

„Raduj sa, pretože ti darujem život,“ povedal otec Dolorosus dobromyseľne, „život večný.“

Preklopil ho na chrbát a kľakol mu na hrud', až rebrá zaprašťali a okolo úst sa objavila krvavá pena. Z mníšskeho habitu vytiahol fľaštičku a nalial si na prst trochu krizmy. Na koži cítil, ako olej páli, bol totiž za studena lisovaný zo semien pálčivých papričiek feferónok. Potom dal zbojníkovi posledné pomazanie

na brány piatich telesných zmyslov, potrel mu olejom oči, nos, ústa, uši a dlane.

„Skrz toto sväté pomazanie – nevrť sa! – Nech ti Pán pre svoje milosrdenstvo pomôže – potvora, nehryz! – z milosti Ducha svätého. Amen. – Ešte nezomieraj! – Nech ťa oslobodí od hriechov, nech ťa zachráni a posilní. Amen. – Teraz už môžeš skapať.“

Pri poslednom „Amen“ bublina vzduchu z pľúc prebodnutých kosťou doputovala do srdca a zbojník vyplul svoju dušu rovno do pekla, kde s prekvapením zistila, že existujú oveľa horšie bolesti ako tie telesné.

Otec Dolorosus dôstojne dokončil prerušenú modlitbu, oprášil si kolená a pokračoval v ceste. Čakalo naňho ešte veľa práce.

KAPITOLA 1

ŠACH MAT SMRTĚ

hodskí gajdoši ako jeden stisli pod pazuchami mechy a gotickú klenbu sály rozvibrovali mekotavé fanfáry. Do kruhu svetla na pódiu prišla najprv drevená skriňa na kolieskach, za ňou muž s orientálnymi črtami v tureckom kabátci, s vykrútenými fúzmi a s turbanom na hlave. Do tretice sa z tmy vynoril šlachovitý chlapík, ktorý sem pred sebou skriňu aj s Turkom pritisol. Mal na sebe navlečený plášť z konskej kože dlhý až po lýtko, hrboľatý od množstva vreciek, puzdier a záhadných nástrojov zavesených na remienkoch. Tradičný habit mechanigromantov. Lesklo červený odtieň zjazvenej kože na jeho rukách aj hlave bez jediného chlípka či vlasu svedčil o tom, že pracuje s parou pod tlakom. Takí ľudia zvyčajne nerástli do krásy, ani sa nedoživali pozhnaného veku. Para je vášnivá milenka, dáva šťastie aj bolesť a dokáže rovnako usilovne pracovať aj zabíjať.

Teraz bolo vidieť, že Turek je v skutočnosti drevená figurína v životnej veľkosti. V ľavej ruke držal dlhú janičiarsku fajku, pravicu mal vystretú pozdĺž šachovnice, ležiacej na hornej doske skrine. Mechanigromant teatrálnym švihom otvoril troje dvierok na prednej strane. Potom prešiel dozadu a stadiaľ presvietil skriňu zažatou sviečkou, aby si obecnstvo mohlo prezrieť vnútro. Napravo stál guľový parný stroj, zavesený za hriadeľ na dvoch ložiskách, od neho sa do všetkých strán prístroja rozvetvovali železné páky a prevody. Prostrednú časť zaberá zložitý mechanizmus, poháňajúci figurínu Turka. A naľavo sa ukrýval mozog prístroja, zložený z labyrintu ozubených koliesok, ťahadiel a vačiek, precízne vysústružených z lesklého bronzu.

Mechanigromant vložil pod kotol parného stroja kartušu z pomaly horiaceho pušného prachu a zapálil ju sviečkou. Po chvíli sa guľa začala otáčať a pomocou prevodov rozhybala celý stroj.

Každá súčiastka vydávala vlastný zvuk. Prevody škripali, vačky cvakali, kolieska vrčali. Turkova fajka v pravidelnom rytme vyfukovala obláčiky pary. Potom na šachovnici rozostavil biele a červené figúrky a tlesol na znamenie, že partia sa môže začať.

Lokaji priniesli pozlátené kreslo. Do sály vošiel mužiček s dlhým špicatým nosom na baculatej tvári, tak trochu v tieni dlhej parochne, umne vytvarovanej do perej šumavského vodopádu. Okolo krku mu visela reťaz rytiera Rádu zlatého rúna, na zamatovom kabátci farby levej hrivy mal pripnutý veľmajstrovský odznak Loveckého rádu svätého Huberta popri dvojhlavej orlici 33. stupňa škótskeho rítu. Predtým František II. Antonín gróf Špork, teraz jeho veličenstvo kráľ český Hiram I.

Všetci v sále sa hlboko uklonili. Po chvíli úctivého ticha panovník dvoranom s úsmevom naznačil, že si môžu narovnať chrbty a uvelebil sa do kresla oproti Turkovi. Mal biele figúrky, takže začínal hru. Bez rozmýšľania potiahol kráľovským pešiakom na políčko e4.

Automaton ožil. V mechanickom mozgu sa začal pomaly otáčať lesklý valec veľkosti kukuričného klasu, posiaty tisícmi ihličiek, ktoré postupne zdvíhali a zase spúšťali jednotlivé kmene v lese tenkých ocelových kolíkov. Turkova pravá ruka sa trhanými pohybmi zdvihla z dosky a zrkadlovým ťahom posunula červeného pešiaka na e5.

Hiram vyšiel kráľovnou na f3. Juraj Jánošík nebol práve šachový expert, pravidlá hry ho ako malého chlapca naučil starý pán farár v Terchovej a odvtedy hral iba trikrát. No bolo mu jasné, že biely teraz zaútočil kráľovnou priskoro. Len aby vystavil na obdiv svoje vojvodcovské schopnosti. Po víťazstve nad uhorskou armádou pri bitke troch kráľov pri Slavkove totiž Hiramovi v torbe vyrástla maršalská palica a nevädla ani po katastrofálnej porážke od skutočných Turkov pri Segedíne.

Umelý Turek chvíľu naprázdno vrčal kolieskami a potom uvážlivo posunul svojho koňa na c6. Hiram vysunul strelca na c4. Automaton bez zaváhania odpovedal ťahom druhého koňa na f6.

Jánošík udržiaval na tvári ľahký úsmev, ale v srdci mu bublala

tichá zúrivosť. Hlava zaparená pod nakaderavenou a štedro napudrovanou parochňou ho príšerne štípala. Konečne pochopil, načo majú všetci dvorania v rukávoch zastrčené tie tenké ručičky zo slonoviny, zakončené ostrými pazúrikmi: na škrabanie sa pod parochňami. On však žiadnu ručičku nemal a požičať si cudziu si netrúfal. Po čele mu stekali pramienky potu rovno do očí a páli-li ako čert. A akoby tolké utrpenia nestačilo, z obrovského lustra zaveseného pod krúženou klenbou Vladislavskej sály mu z taviacich sa sviečok na špičku nosu kvapkal horúci baraní loj.

Biely presunul koňa na e2 s priehladným úmyslom upratať rošádou kráľa do bezpečia. Oveľa lepšie by bolo potiahnuť na f3, tam sa však už predtým rozčapila jeho vlastná kráľovná.

Zdanlivo chaotický pohyb súčiastok v mechanických útrobach Turka sa nepatrne zrýchlil. Drevená ruka uchopila červeného strelca a položila ho na c5.

Piaty ťah Hiram zahájil energickými ťahmi slonovinovej ručičky pod parochňou. Potom presunul krajného pešiaka na a3. Turek odpovedal takisto pešiakom na d6.

Biely urobil malú rošádu. Automaton potiahol strelcom na g4. Napadnutá biela kráľovná ubzikla do exilu na d3. Turek presunul koňa z f6 na h5.

Kráľ zatlieskal. Vzápätí pribehol čierny lilipután, na hlave mal smiešny vysoký cylinder, zakončený sklenenou pologuľou plnou silnej pálenky, z ktorej trčal zapálený knôt. Trpaslík zručne napchal fajku tabakom, zasunul ju Hiramovi do úst a pripálil plameňom na klobúku. Jánošík si všimol, že hlavička fajky je vyrezaná z morskej peny do podoby kráľovej hlavy s maličkou fajočkou v ústach. Rád by vedel, koľkokrát sa mocnárova hlava opakuje v čoraz menších kópiách, ibaže stál príliš ďaleko.

Hiram si potiahol z fajky a súčasne potiahol aj bielym pešiakom na h3, kde napadol červeného strelca. Ten zabil bieleho koňa na e2 a na revanš tam bol zmasakrovaný bielou kráľovnou. Automaton precválal koňom z h5 na f4, odkiaľ opäť ohrozil bielu kráľovnú. Hiram kráľovnou ustúpil na e1.

Parný stroj v skrini zabral. Para bafkajúca z fajky viditeľne

zhustla a ozubené kolieska sa rozbehli do takých otáčok, že sa premenili na rozmazané škvrny.

Jánošíka hra tak zaujala, že zrazu zabudol na všetky úklady potu aj vosku. „Máš kráľovnou útočiť, a nie curigať, ty strachopud, ty neudatný zbabelec,“ nadával v duchu urodzenému šachistovi. „Saracén teraz pohne svojou kráľovnou na g5, v ďalšom ťahu na g2 a máš mat ako hrom!“

Akoby ho počul, Turek dvihol červenú kráľovnú.

V tom momente sa rovno pred Jánošíkom vztýčil nejaký hromotník, a tým mu zachránil život. Juraj sa naklonil nabok, aby videl na šachovnicu. Vtom z dna šachovej figúrky vyšľahol oslnivý záblesk, po ktorom nasledovalo zahrmenie. Uprostred operadla zlatého kresla sa rozdávala krvavá diera veľkosti mužskej päsťe, lemovaná Hiramovými vnútornosťami. Čím viac sa kužeľ výstrelu približoval cez sálu k Jánošíkovi, tým boli otvory v ľudských telách väčšie. Keby sa pred chvíľou náhodou neuhol, bol by teraz o pár riadnych libier mäsa a kostí ľahší.

Ubehla dramatická pauza hrobového ticha, a potom sa rozľahol v sále rev ranených a jačanie vydesených. Fajkovému liliputánovi vletela do očí krvavá sprcha. Oslepený sa zatackal, sklená kupola klobúka sa roztrieštila o bezvládnú hlavu jeho pána a zaliala trpaslíka horiacou pálenkou. Plápolajúci piadimužík kľučkoval po sále a zapaloval ďalších a ďalších dvoranov.

Jediný, kto nestratil hlavu a začal potláčať vzniknutú paniku a chaos, bola kráľovská garda, zložená výhradne z príslušníkov hraničiarskeho kmeňa Chodov. Jánošík ich okamžite spoznal podľa tradičnej chodskej rovnošaty – žltých jelenicových nohavíc po kolená, vysokých čiernych číziem, dlhého kabáta šerkováka zrebnej farby a nízkeho širokého klobúka z čiernej plsti, zvaného šírák. Chodovia začali zohratým spôsobom hasiť požiar, fackovať hysteričky a dorážať ranených.

„Toto je arcimalér,“ zahučal Jánošík do uška dámy, ktorá stála po jeho pravici a s otvorenými ústami vypliešťala oči na obraz skazy. „Mizneme, ale najprv musíme zobrať dôkazy. Ja vezmem digrammaton a vy figúrku.“

Náčelník gardy, nebezpečne vyzerajúci chlapík s tvárou preškrtnutou dvoma dlhými jazvami do tvaru kríža, ukázal šlachovitým prstom na Jánošíka a jeho dámu a prehlušil okolitý lomoz hlasom zvyknutým veliť v bitevnom mumraji: „Zatkníte ty dva špióny. Spáchali na pana krále hatentát!“

Gajdošská kapela sa ako jeden muž obrátila smerom k nim. Muzikanti nacvičenými pohybmi pretočili svoje nástroje cez plecia, namierili na nich a stisli rohy na kozľacích hlavách. Jánošík si všimol, že basové píšťaly nie sú ako tie melodické z kravských rohov, ale sú odliate z bronzu. Bleskurýchlo strhol dámu do náručia a spravil s ňou na podlahe kotrmelec. Zaburácali výstrely a roztruby gajdošských píšťal v ohni a dyme vychrlili sprážku sekaného olova. Salva preletela vzduchom na mieste, kde ešte pred okamihom stáli, a vykrojila do davu dvoranov ďalšie krvavé lieviky.

Zatiaľ čo strelci gajdoši ládovali na ďalší výstrel, Jánošík pružne vyskočil na nohy a rozbíhol sa k automatonu. Nedbal na hryzenie ozubených koliesok a skrvavenou rukou vydrapil z mechanického mozgu valec pokrytý ihličkami, zatiaľ čo dáma vychmatla červenú kráľovnú z Turkovej drevenej ruky. Potom sa obaja vrhli k portálu v severozápadnom rohu sály, odkiaľ iba pred niekoľkými minútami vyšiel kráľ Hiram. Dlhá sukňa za nimi viala ako zástava pri úteku z prehratej bitky.

Dvere zdobené štvoricou znakov krajín českej koruny boli zamknuté, ale Jánošík našťastie vedel, ako sa otvárajú. Stisol postupne všetky erby v takom poradí, v akom boli kedysi pripojené ku korune svätého Václava. Najprv strieborného dvojchvostého leva Českého kráľovstva, potom strieborno-červeno šachovaný orlicu Moravského markgrófstva, potom červeného býka Lužického markgrófstva a nakoniec aj čiernu orlicu Sliezskeho kniežatstva. Skrytá zámka cvakla a dvere odskočili.

V poslednej chvíli, pretože rozzúrených Chodov mali za päťami. Rýchlo za sebou dvere zabuchli a zapreli ich masívnou závorou. Ocitli sa v prijímacom salóne a prvými dverami napravo prebehli do kráľovej súkromnej pracovne.

KAPITOLA 2

VÍRENIE RUJNÝCH RÚN

proti rokokovej prezdobenosti reprezentačných priestorov bola miestnosť zariadená prísne asketicky a symetricky. Steny boli holé, až na podrobnú Mercatorovu mapu Európy presne v prostriedku. Pod ňou stál nezdobený kancelársky stôl s tvrdou stoličkou. Profánne kusy nábytku na ľavej strane – presklenú skriňu chrániacu pred prachom zbierku fajok, fajčiarsky diván a glóbus veľký ako koleso voza – na pravej strane opticky vyvažovali sakrálné predmety – alchymistická piecka athanor s vloženou krivulou, menšia egyptská sfinga z modrého porfyru a sklený model planetárnych sfér slnečnej sústavy z piatich platónskych telies preložených guľami, ako ho opísal Johannes Kepler v traktáte *Mysterium Cosmographicum*.

Jánošika zaujal kolosálny foliant so zlatým nápisom (DE)FLO-RARIUM na chrbte, zaberajúci väčšinu dosky stola. Hoci veru nebolo času nazvyš, neodolal a roztvoril ho. Vnútri knihy boli namiesto stránok zviazané drevené obaly a každý obal bol rozdelený dvadsiatimi piatimi zvislými a štyridsiatimi vodorovnými priečkami na tisíc štvorcových priehradiek. V každej priehradke ležala jedna sklená minibanka nepriedušne uzavretá zátkou a v každej minibanke pramienok chlpkov previazaný hodvábnou nitkou. Pramienky mali rôznu farbu – od platinovej blond cez všetky odtiene žltej, hnedej aj hrdzavej až po havraníu čerň. Ku každej minibanke bol prilepený papierový prúžok, na ňom drobučkým písmom napísaný dátum a ženské meno. Obyčajný človek by nápisy bez pomoci zväčšovacieho skla nerozoznal, avšak Jánošík mal zrak tatranského orla, a tak si ich teraz s pobaveným úžasom prečítal. Tri posledné poznal dokonca osobne:

12. novembra 1744 Madame de Pompadour

To bola predsa tá pôvabná mladá vyzvedačka z Paríža, ktorá

s ním flirtovala na plese. Pošuškávalo sa, že je na najlepšej ceste stať sa milenkou francúzskeho kráľa Ľudovíta XV. Ibaže Hiram I. bol očividne rýchlejší...

13. novembra 1744 Maria Theresia von Habsburg

No pozrimeže, takže uhorská kráľovná počas svojej inkognito návštevy Prahy nezmáčala len pero pri podpise tajnej spojeneckej zmluvy...

14. novembra 1744 Marie Magdalena grófka Kounicová

Jánošík neodolal, opatrne odzátkoval minibanku a inhaloval. Bez akýchkoľvek pochybností spoznal pikantnú vôňu grófkinho lona. Chĺpky mali takisto správnu farbu kefovanej medi.

„Nie že by som žiarlil, moja láska,“ obrátil sa ku grófke, „ale kedy presne ste tomu starému capovi darovali do zbierky rúno svojho lona? Myslel som, že vás mám stále na očiach.“

Grófka Kounicová zo seba medzitým strhla nádherné, avšak zúfalo nepohodlné šaty. Odopla si šnúrovačku z veľrybích kostíc aj železný kôš podopierajúci sukňu, ktorý pripomínal menšiu kostolnú kupolu. Nakoniec sa vysúkala aj zo spodničky, zdobenej kaskádou čipiek a stúh, a stála tu nahá ako anjel.

„S Hiramom som sa vyspala včera večer, keď ste šli s Casanovom do bordelu,“ pobožkala Jánošíka na tvár. „Myslela som si, že to viete, miláčik.“

Rozhovor náhle prerušili údery do dvier a rev náčelníka chodskej gardy: „Otvórite ha vzdejte se! Jste obklíčení, nemáte kam hutět!“

„Dopovieme si to inokedy,“ navrhol Jánošík, opatrne zatvoril minibankami cinkajúce (DE)FLORARIUM a z úkrytu v železnej výstuži grófkinej sukne vytiahol svoju parnú valašku. Bola to nádherná bojová sekerka, dielo japonských majstrov kováčov, hostujúcich v svätomartinskej zbrojovke. Mala prakticky nezničiteľnú čepel z mnohovrstvovej damaskovej ocele a porisko z ebenového dreva, ktoré sa na konci rozširovalo do gule veľkosti zaťatej chlupskej päste. Na nej sa vynímal Jurajov monogram JJ, vykladaný perleťou a korytnačinou. Zbraň mu necelé dva roky predtým daroval pred smrťou starý uhorský palatín Turzo.